

Dosljedno tome sudac smatra da tužitelj-naručitelj opravdano tvrdi da se arbitražna klauzula u brođarskom ugovoru ima primijeniti u ovom sporu između naručitelja i brođara, pa prema tome prihvaća alternativu, a ne izvornu odluku arbitra.

(LLR 1969,1, str.32)

E.P.

Bilješka. - Ovaj neobični spor u kojem brođar nastoji izbjeći arbitražnu odluku i doći do redovnog suda, iako je ugovorio sa svojim naručiteljem arbitražnu klauzulu, sudac je riješio izričito pozivom na ono što on smatra redovnim odvijanjem poslovnog prometa. Brođar se doista šikanozno pozivao na razlikovanje odnosa iz brođarskog ugovora i iz teretnice, iako su stranke iz oba odnosa bile iste. Zanimljivo je s tehničkog gledišta da je prvostepeni sudac izričito otklonio primijeniti jednu prvostepenu presudu, na koju su se pozvali arbitar u svojoj odluci i jedna od stranaka, a da je jednako tako, ovaj puta s pristankom stranaka, otklonio primijeniti jednu drugostepenu odluku, jer je teško razumljiva i spojiva s ostalim precedentima u materiji. Kako je nedavno Apelacioni sud (na usta Lorda Denninga) izrekao da sud nije obvezan tražiti u nerazumnim rješidbama ratio decidendi, ovo je jedna od rijetkih presuda u kojoj je to ovlaštenje da se prijeđe preko precedentata, koji su nerazumljivi, upotrijebljeno.

E.P.

ENGLESKI PRVOSTEPENI SUD
(Trgovački odsjek)

Presuda od 28.XI 1968.

Thomas Bortwick (Glasgow) c/a
Bunge & Co, Ltd.

Kupoprodaja CIF - Predvidjeni datum ukrcaja robe, ako je naznačen u dobroj vjeri, dopušta da se ukrcaj izvrši u razbortom roku iza toga - Zamjena broda koji je naznačen u CIF ugovoru dopuštena u istom roku, a kupac nije ovlašten da odbije preuzimanje dokumenata

Tužitelj je kupio od tuženoga prodavaoca 200 tona kanadske soje, pod uvjetima CIF. U ugovoru stranaka bilo je predvidjeno da će se roba ukrcati "u dobrom stanju na "Bristol City" za koji se očekuje da će krcati 3/5. siječnja 1968. ili supstitutom" ("To be made in good condition per "Bristol City", expected to load 3rd/5th January, 1968, or

substitute"). Brod "Bristol City" stigao je tek 20.I 1968. u kanadsku luku i odmah otputovao ne ukrcavši sporni teret, pa je prodavalac prihvatio zamjenu ponudjenu od brodarova agenta i ukrcao teret na brod "Montreal City" 27.I 1968. Tužitelj-kupac odbio je da preuzme dokumente, pa je došlo do parnice pred nadležnim prvostepenim arbitražnim sudom "Cattle Food Trade Association (inc.)" u Londonu, koji je sudio u korist sadanjeg tuženog, tadanjeg tužitelja-prodavaoca, a jednako tako je sudio i žalbeni odbor iste organizacije. Medjutim na zahtjev sadanjeg tužitelja formulirano je pitanje za sud ("special case"), u kojemu se traži odgovor na to da li prema činjeničnom stanju i prema pravilnom tumačenju ugovora stranaka od 8.XII 1967. kupac smije odbiti preuzimanje prijevoznih isprava za 200 tona soje ukrcajnih na "Montreal City".

Sudac Browne otklanja da se upusti u tumačenje značenja brisanja klauzule (u štampanom formularu) o produženju vremena za ukrcaj, nego se bavi tumačenjem gore navedene klauzule ugovora s obzirom na pitanje koje je sudu postavljeno od strane arbitraže. Sudac nalazi da se tužitelj nije osnovano pozvao na presudu Apelacionog suda u "Finnish Government (Ministry of Food) v. H.Ford & Co, Ltd." (1921), jer se u potonjem slučaju radilo o ugovoru FOB, a o vremenu ukrcaja je bilo rečeno: "Brodovi se očekuju spremni za krcanje veljača i/ili ožujak 1920", dok se tek u klauzuli o količini govorilo o konkretnim brodovima i to tako: "Količina, otprilike, 14.570 tona ili dovoljna da nakrca brodove "Pallada", "Merkur" i "Joulan", ili njihove supstitute." Apelacioni sud je naime u ovom slučaju smatrao da se u međuvremenu potopljeni brod "Joulan" ne može u svibnju zamijeniti drugim brodom koji bi krcao u "veljači/ožujku". Medjutim osim toga je Apelacioni sud u "S.Sunday & Co. v. Keighley, Maxsted & Co." (1922) zauzeo stajalište da klauzula o očekivanom vremenu ukrcaja obvezuje stranke da budu u dobroj vjeri ("honestly") u vrijeme kad su izjavile da očekuju da će u obećano vrijeme brod moći krcati, i da su za to imale razboritih razloga ("reasonable grounds for expectation"), a jednako stajalište izražava i Scrutton on Charter-Parties, 17.izd.(1964) str. 78. Stajalište Apelacionog suda u drugom slučaju još je manje povoljno za tužitelja u konkretnom slučaju. Naime ne stoji tuženikovo (prodavaočevo) shvaćanje da bi on na osnovi spomenute klauzule bio slobodan u svako vrijeme krcati na bilo koji brod, ali niti tužiteljevo (kupčevo) shvaćanje da on može otkloniti dokumente čim je u vrijeme unutar kojega se moglo očekivati krcanje na izvorni brod bio supstituiran drugi brod. Stranke su ugovorile krcanje na "Bristol City", a bile su kod toga u dobroj vjeri, jer je u doba zaključenja ugovora (8.XII 1967) prema "Sailing List" doista "Bristol City" bio očekivan

za 3/5. I 1968. Kako on nije stigao sve do 20. I 1968, a onda kad je stigao nije preuzeo sporni teret, tuženi (prodavalac) bio je ovlašten da mu supstituiru drugi brod. Kako je to učinio 27. I 1968. tj. unutar vremena u kojemu se još mogao razborito ispuniti ugovor (a nijedna stranka nije istakla prigovor frustracije), tuženi-prodavalac djelovao je u skladu s klauzulom CIF ugovora o ukrcaju tereta. Riječi koje govore o datumu spremnosti za ukrcaj i brodu "Bristol City" odvojene su od odredbe o supstitutu, pa prema tome supstituirani brod ne mora biti brod očekivan na datum predviđen za prvi brod (kako to tužitelj-kupac tvrdi), jer upravo činjenica da riječ koja ovlašćuje na zamjenu broda dolazi iza svega onoga što se kaže o prvom brodu. Sudac zauzimajući to stajalište, naime da se prema takvoj klauzuli može brod predviđen u CIF ugovoru zamijeniti (dakako samo ako je zamjena predviđena) i da se to smije učiniti u razumnom roku (a o tome da je konkretni bio razumni rok nije bilo spora) ističe kako to utoliko radije čini što je i stručna arbitraža u dvjema odlukama, u prvom i u drugom stepenu, tako sudila.

(LLR 1969,1, str.17)

E.P.

Bilješka.— Čini nam se da je dobro upozoriti na to da je stilizacija klauzule o supstituciji brodova različito protumačena u dva apelaciona precedenta na koje se sudac, ne primjenjujući ih, poziva i u ovoj presudi. Sudac ističe utjecaj činjeničnih utvrdjenja na tumačenje klauzule, pa odatle slijedi da je potrebno u svakom slučaju nastojati da se klauzule stiliziraju što jasnije. U presudi se kaže i to da sudac ne vidi ekonomskog razloga za ovaj spor, jer je roba dalje prodana po cijeni koja odgovara onoj iz CIF ugovora. Ipak izgleda da je nekim trgovačkim krugovima bilo od važnosti da utvrde sudskim putem domet takve klauzule, a možda će to imati i utjecaja na stilizaciju takvih klauzula, napose onda kad prodavalac nema čvrst ugovor za konkretni brod, nego tek za prijevoz određene količine tereta, a da se brod tek primjera radi ili kategorije radi spominje.

E.P.